Milica Lalić

apsolvent Pravnog fakulteta u Novom Sadu

DOMAĆI POSMATRAČI NA IZBORIMA*

SRJ je jedna od retkih država u kojoj institut domaćih i stranih posmatrača na izborima nije eksplicitno zakonom regulisan. To je apsurdno budući da je SR Jugoslavija potpisnica završnog Dokumenta drugog sastanka konferencije o ljudskoj dimenziji KEBS-a (Kopenhagen, 1990). U navedenom Dokumentu (član 8) se pozivaju sve zemlje potpisnice da unaprede izborne procese putem posmatrača iz odgovarajućih privatnih ustanova ili organizacija. Pri tome se ne pravi nikakva razlika između stranih i domaćih posmatrača. Ova pravila međunarodnog prava moraju se primenjivati i u našoj zemlji, jer je članom 16. Ustava SRJ određeno da su „opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni deo unutrašnjeg pravnog poretka”. Iz razloga što ovo pravilo nije konkretizovano zakonom, mora se direktno primenjivati pravilo međunarodnog prava.

Pored toga, treba naglasiti da je pratećim propisima koji uređuju izbore, a koje donosi centralna izborna komisija, potvrđeno pravo stranih posmatrača da prate izbore u SRJ (Glava VI, Uputstvo o izvršenju Zakona o izboru narodnih poslanika i Zakona o izboru predsednika Republike). Na ovaj način, stranim državljanima koji nemaju biračko pravo u SRJ se daju veća prava u izborima nego domaćim državljanima kojima je to pravo zagarantovano Ustavom.

Zakonom o izboru narodnih poslanika (*Službeni glasnik RS*, br. 35/2000) položaj domaćih posmatrača takode nije regulisan. I pored toga, na osnovu odredbi da je rad organa za sprovođenje izbora javan (član 32. stav 1) i da su „lica koja prate rad organa za izbore” dužna da postupaju u skladu sa pravilima koja propisuje Republička izborna komisija (član 32. stav 2), proizilazi da i domaći posmatrači mogu pratiti rad tih organa.

* Rad primljen: 24. X 2000.